

Rädda Barnens svar på SOU 2019:35 Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället

Sammanfattning

Rädda Barnen anser att utredningen om demokrativillkor är ett tecken på att de offentliga organen betonar risker för demokratin som de anser sig se i civilsamhällets uttrycksformer och aktiviteter. Och att utredningen är ett tecken på att nivån av tillit gentemot idéburna organisationer sjunker. För att nå en hög grad av sammanhållning och tillit i det svenska samhället har samhällets olika sektorer en viktig uppgift var och en för sig men också att samverka. När det offentliga och civilsamhället samverkar och har respekt för varandras särart och olika uppdrag, kan tillit och rättigheter öka.

Dock anser Rädda Barnen att det mot bakgrund av de senaste årens utveckling behövs förtydliganden om hur olika offentliga organ bör stödja civilsamhället samt att det finns fog för att utveckla tydligare sk demokrativillkor. De villkor som används idag är inte enhetliga och innebär att olika bidragsgivande myndigheter bedömer verksamheter och organisationer på sätt som inte är enhetliga. Därför tillstyrker Rädda Barnen utredningens huvudsakliga förslag att nu rådande demokrativillkor behöver förtydligas men samtidigt vill vi varna för hur tillämpningen kan komma att genomföras.

Utöver de punkter som kommenteras särskilt nedan ställer sig Rädda Barnen bakom remissvaret från Forum-Idéburna organisationer med social inriktning.

1.29 Förslag till förordning om ändring av förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer

Rädda Barnen tillstyrker utredningens förslag att lägga till 8a och 8b om villkor för utbetalning av bidrag. Det är önskvärt att en organisation har möjlighet att vidta åtgärder för att minska eller reparera samhällsskadan om de brutit mot demokrativillkoren. Vi vill särskilt understryka vikten av en icke godtycklig bedömning samt en realistisk tidsfrist i de fall *organisationen tagit avstånd från agerandet och vidtagit adekvata åtgärder för att säkerställa att det inte upprepas.*

7.4.1. Behovet av demokrativillkor i bidragsgivningen, och

7.4.4 Demokrativillkor avseende organisationens verksamhet.

Rädda Barnen anser att tydligare demokrativillkor behövs.

Rädda Barnen delar utredningens uppfattning att regeringsformens rättighetsstadga är en bra utgångspunkt för att bestämma vad som menas med "samhällets grundläggande värderingar". Likaså är begreppet samhällets grundläggande värderingar relevanta att utgå ifrån. Att ställa demokrativillkor är ett sätt att varna om det öppna och demokratiska samhället.

8.1.1 Organisationens och företrädarnas agerande

Rädda Barnen anser att det offentliga bör ha respekt för hur civilsamhället organiserar sig – begreppet "företrädare" är riskfyllt.

Rädda Barnen ser att det finns risker med det system som utredningen föreslår när det gäller organisationers "företrädare". Utredningen gör en vid tolkning av vilka personer som de anser bära betecknas som företrädare". En organisation eller en paraplyorganisation kan om utredningens förslag genomförs bli ansvariga för uttalanden

och aktiviteter som ligger utanför organisationens rimliga kontroll. Rädda Barnen anser att det offentliga ska uppmuntra medborgare till ideellt engagemang vilket Riksdagen också uttalat som ett mål för politiken gentemot det civila samhället. Utredningen förslag – om än vällovligt – riskerar att försvåra för organisationer att rekrytera och kan också medföra en omfattande administrativ börda på riksorganisationer och paraplyorganisationer.

8.1.3 Våld, tvång eller hot

Rädda Barnen delar utredningens ståndpunkt att kränkningar av barns fri- och rättigheter ska bedömas som särskilt allvarliga, och att sådana organisationer inte ska beviljas bidrag. I synnerhet som Barnkonventionen kommer att inkorporeras i svensk lag.

Ola Mattsson,

Sverigechef Rädda Barnen